අධ්‍යාපනය පිළිබඳ මනෝවිද්‍යාත්මක දෘෂ්ටිකෝණ

අම්පේ විමලධම්ම හිමි

මනස පිළිබඳව කරනු ලබන අධ්‍යයනයන් මනෝවිද්‍යාව ලෙස සරල අර්ථයෙන් ගත හැකිය. එහිදී ජීවීන්ගේ හැසිරීම් රටාවන් හා ඒවාට දක්වන ප්‍රතිචාරයන් පිළිබඳව ගැඹුරින් අධ්‍යයනය කරයි. මිනිසාගේ ජීවිතය සම්බන්ධ විවිධ ක්ෂේත්‍රයන් හා මනසෙහි ඒ සඳහා පවතින බලපෑම පිළිබඳව කරුණු අධ්‍යයනය කිරීම මෙහිදී සිදුවේ. අධ්‍යාපනය ද මිනිසා හා සම්බන්ධ විෂය ක්ෂේත්‍රයක් වේ. අධ්‍යාපනය යනු මිනිසා තමාට ඇති දැනුම ආකල්ප කුසලතා වර්ධනය කරගැනීමයි. එනම් තමා සිටි මට්ටමට වඩා උසස් තත්ත්වයකට පත්වීමයි. අධ්‍යාපනයේදී ස්මරණය හා බුද්ධිය මෙන්ම මිනිස් චර්යාවන් හැඩගස්වාගැනීමේ ක්‍රමශිල්ප පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම ඉතාම වැදගත් වේ. මිනිසා දෛනිකව සිදුකරනු ලබන සියලු කටයුතු සඳහා මනොවිද්‍යාව සම්බන්ධයක් දක්වයි.

ග්‍රීක භාෂාවේ ආත්මය යන අරුත් දෙන psyche (සයිකි) යන වචනයය සමඟි විද්‍යාව යන අරුත් දෙන Logo (ලෝගෝ) වචනය සමග බද්ධ වී වත්මන් ව්‍යවහාරයේ යෙදෙන psychology යන වචනය නිර්මාණය වී ඇති බවට ඇතැමුන්ගේ මතයයි[1]. එහි අර්ථය ආත්මය පිළිබඳ දැනුම ලබාගැනීම යන්නයි. පසුකාලීනව මනස පිළිබඳ හැදෑරීම මනෝවිද්‍යාව බවට පත්විය

> "මනෝවිද්‍යාව යනු මිනිස් චර්යාව වටහාගැනීම සඳහා මිනිස් මානසික ක්‍රියාවලීන් හා ස්මරණ ව්‍යුහයන් විද්‍යාත්මකව විශ්ලේෂණය කිරීමයි" -රිචර්ඩ් මේයර් -

උක්ත අදහස දෙස බැලීමේදී මනෝවිද්‍යාව හා අධ්‍යාපනය යන සංකල්ප දෙක එකිනෙකට වෙන්කළ නොහැකි ලෙස දැඩි සම්බන්ධතාවක් දක්වන බව පැහැදිලිය. අධ්‍යාපන මනෝවිද්‍යාව පිළිබඳ වර්තමාන අර්ථ දැක්වීම පහත පරිදිය.

> "අධ්‍යාපන මනෝවිද්‍යාව ප්‍රධාන වශයෙන් උනන්දු වන්නේ ඉගැන්වීම සම්බන්ධ ක්‍රියාවලීන් දියුණු කිරීමට යොග්‍ය නව මාර්ග සංවර්ධනය කරගැනීමටය"[2]

උක්ත අදහස දෙස බැලීමේදී පැහැදිලි වන්නේ ඉගැන්වීම යන්න ක්‍රියාවලියක් බවයි. එනම් එහි විවිධ සාධක එකිනෙකට සම්බන්ධව ක්‍රියාකරන බවයි. එම ක්‍රියාවලීන් සංවර්ධනය කිරීමට අවශ්‍ය නව ක්‍රමවේදය අත්හදා බැලීම, සොයාබැලීම, ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගැනීම අධ්‍යාපන මනෝවිද්‍යාවේදී සිදුවිය යුතුය. ඒ අනුව අධ්‍යාපනයේදී විවිධ විෂය ක්ෂෙත්‍රයන් පිළිබඳ දැනුම, කුසලතා හා ආකල්ප වර්ධනය වීම සිදු වේ. එය මිනිස් අභ්‍යන්තරයෙහි සිදුවන ක්‍රියාවලියකි. එසේ සිදුවන සංවර්ධනය එකිනෙකාට සුවිශේෂී වේ. ඒ අනුව එකම දෙය පිළිබඳව වුව එකිනෙකගේ සංජානනයේ විෂමතා පවතින බව පැහැදිලිය. අධ්‍යාපන ක්‍රියාවලියේදී එසේ හඳුනාගන්නා සංකල්පයන් පරිණාමයට ලක්වෙමින් සංවර්ධනය වීම සිදුවේ.

බාහිර ලෝකය මෙන්ම මනෝ ලෝකය ද මිනිසාගේ හැසිරීම් රටා කෙරෙහි බලපායි.[3] මෙසේ ද්විපාර්ශවීය ලෙස ගනුදෙනු කිරීමේදී බාහිර ලෝකය මෙන්ම මනෝ ලෝකයද සංවර්ධනය විය යුතුය. බාහිර ලෝකය සංවර්ධනය සඳහා මූලික වන්නේ මනෝ ලෝකයයි. බාහිර ලෝකය මඟින් ගනු ලබන අරමුණු තමාට අවැසි ලෙස සංස්කරණය කරමින් මනෝ ලෝකය සකස් කිරීම අධ්‍යාපනයයි. අධ්‍යාපන සංකල්පය දෙස ගැඹුරින් බැලීමේදී එය සිදුවන ස්ථානය නිශ්චිතව කිව නොහැකිය. එනම් ඉන්ද්‍රිය සංජානනය ඇති සෑම අවස්ථාවකම යම්කිසි අධ්‍යාපනයක් සිදුවන බව සිතිය හැකිය.

මනෝ විද්‍යාත්මක සංකල්ප සංවර්ධනය වීමේදී ඒ ඒ ගුරුකුල වල මනෝවිද්‍යාත්මක විග්‍රහයන්ට අනුව අධ්‍යාපනය පිළිබඳව දැක්වූ අදහස් වෙනස් බව පැහැදිලි වේ. ඒවා නම්,

1. ව්‍යුහවාදය - වුන්ඩ්-ටිට්චනර් ප්‍රමුඛ ගුරුකුලය.
2. කාර්යබද්ධවාද - විලියම් ජේම්ස් සහ ජෝන් ඩුවී ගුරුකුලය.
3. චර්යාවාදය - වොට්සන් තොන්ඩයික් පැවුලොව් ගුරුකුලය

4. මනෝ විශ්ලේෂණවාදය - සිග්මන් ෆොයිඩ් ප්‍රමුඛ ගුරුකුලය.
5. ගෙස්ටොල්ට්වාදය - මැක්ස් වර්තයිමර් ප්‍රමුඛ ගුරුකුලය .
6. මානුෂ්‍ය සහ සාන්දෘෂ්ටිකවාදය - මාස්ලෝ, රෝජර්, ෆැන්කල්
7. ප්‍රජානන මනෝවිද්‍යාව - ටොලමන් ප්‍රමුඛ ගුරුකුලය.
8. සමාජ ඉගෙනුමවාදය - මිලර් සහ ඩොලාර්ඩ් බන්දූරා ප්‍රමුඛ ගුරුකුලය.[4]

අධ්‍යාපනය පිළිබඳ විවිධ ගුරුකුලවල අදහස් අධ්‍යාපන සංවර්ධනයට යොදගත හැකි ආකාරය.

ව්‍යුහ මනෝවිද්‍යාව මඟින් සිදුකරන්නේ මනුෂ්‍යයාගේ විඥන යේ ඇති අනුභූතීන් අධ්‍යයනය කිරීමයි.[5] ඒ අනුව යමක් අධ්‍යයනය කිරීමේදී ඇතැම් කරුණු ව්‍යුහාත්මකව සම්බන්ධ වී පවතී. එම නිසා එකිනෙකට වෙන්කර එම ව්‍යුහ තේරුම් ගැනීම තුළින් අධ්‍යාපනය සාධනය කරගත හැකිය. ඒ සඳහා විශ්ලේෂණය කර ව්‍යුහය තේරුම් ගැනීමේ හැකියාව ශිෂ්‍යයාට තිබිය යුතුය. ඒ සඳහා ගුරුවරයා අවශ්‍ය මඟපෙන්වීම කළ යුතුය. උදහරණ ලෙස පරමාණුව පිළිබඳව අධ්‍යය නය කිරීමේදී එහි සංයුතිය (structure) වෙන්කර දැක්වීම ගත හැකිය. වූන්ට් පෙන්වා දෙන අන්දමට අනුභූතියක මූලධාතු වෙන්කිරීම පම ණක් ඉගෙනීම නොවේ. එම මූලධාතු සංකලනය වී ඇති ආකාරය හෙවත් සංකලන රටාව හඳුනාගෙන ඒ පිළිබඳ මූලධර්ම ඉදිරිපත් කිරීමද ඔහුගේ කාර්යය වේ.[6] යමක සංකලන රටාව හඳුනාගැනීමට එය හොඳින් අධ්‍යයනය කළ යුතුය. එයින් ඇතිවන අන්තරාවලෝක නය නිසා නිවැරදිව යමක් සංජානනය කිරීමේ හැකියාව ලැබේ. එය අධ්‍යාපනයයි. මේ සඳහා අධ්‍යාපනය ලබන්නා මනාව පුහුණු කරන ලද මනසකින් සිටිය යුතුය. එම තත්ත්වයට ක්‍රමානුකූලව ලඟා විය යුතුය. වර්තමාන පියවර පාඩම් ක්‍රමය අන්තරාවලෝක ක්‍රියාවලිය යටතේ අධ්‍යාපනය ලැබීමට සමානය.

උක්ත අදහසට ප්‍රතිවිරුද්ධව ඇති වූ අදහස වන්නේ කාර්යය බද්ධවාදයයි (functionalism). ඔවුනගේ ඉගෙනුම් සංකල්පය වූයේ පුද්ගලයකුගේ බාහිර හෝ අභ්‍යන්තරයේ ඇතිවන තත්ත්වයන් එයට තුඩුදුන් හේතුවලින් වෙන්කර බැලීම යුක්ති යුක්ත නොවන බවයි. මේ

නිසා එකිනෙකට බැඳුණු ක්‍රියාදමය කොටස්වලට වෙන් කිරීමෙන් එහි යථා ස්වභාවය තේරුම් ගත නොහැකිය.[7]

චර්යාවාදය මඟින් මනෝවිද්‍යාවේ පදනම ලෙස මිනිස් චර් යාව දක්වයි. මෙහි පුරෝගාමියෙකු වන තොන්ඩයික් විසින් දක්වන ලද සිද්ධාන්තය වූයේ බාහිර පරිසරයේ ඇති විවිධ උත්තේජනවලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට, ඉගෙනගැනීම මඟින් ජීවීන්ගේ චර්යා ස්ථාපිත වන බවයි.[8] උක්ත ක්‍රමවේදය අධ්‍යාපන සංකල්ප සඳහා යොදාගත හැකිය. ඊ.එල්. තොන්ඩයික් දක්වන ලද චර්යාවාදී ප්‍රවේශයට අනුව තමාගේ පැවැත්මට අවශ්‍ය සාධක ලඟාකර ගැනීම සඳහා ලැබෙන උත්තේ ජනයන්ට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සිදුවේ. එම ප්‍රතිචාර දැක්වීම යමෙක් අධ්‍යාපනයට යොමුකරගැනීමට යොදාගත හැකිය. නිදසුන් ලෙස යමෙකුගේ අගය කිරීමට ඇති කැමැත්ත ඉගෙනුම් ඉගෙනීම් ක්‍රම වේදයක් ලෙස යොදාගත හැකිය. ඒ ඒ සිසුවාගේ විවිධ දක්ෂතා හඳුනාගෙන ඔහු දක්වන දක්ෂතා ක්ෂේත්‍රයට අනුව ඉගෙනීමට පෙළඹ විය හැකිය.

චර්යාවාදී ඉගෙනුමට අදාළ සිද්ධාන්ත තුනක් ඔහු පෙන්වා දුන්නේය.

1. තැත් / වැරදි ඉගෙනුම් සිද්ධාන්තය
2. අභ්‍යාස සිද්ධාන්තය
3. ත්‍යාග හා දඬුවම් සිද්ධාන්තය[9] යනුවෙනි.

තැත්/වැරදි සිද්ධාන්තය මගින් කිසියම් උත්තේජනයකට කිහි පවරක් වැරදි ප්‍රතිචාර දක්වා යම් අවස්ථාවක නිවැරදි ප්‍රතිචාර දැක් වීම සිදුවේ. අභ්‍යාස සිද්ධාන්තයේදී නිරතුරුව ක්‍රියාකාරකම්වල යෙදී මෙන් ඉගෙන ගැනීම සිදුවේ. අද්‍යතන සිද්ධාන්තයේදී පූර්ව ඉගෙනුම් හා පරීක්ෂණය මගින් වේගයෙන් හා වඩා හොඳින් ඉගෙන ගන්නා බව දක්වයි. සිව්වැන්න නම් යහපත් දෙයට ත්‍යාග දීමත් වැරදි දෙය නිෂේ ධනය සහ සුදුසු පරිදි දඬුවම් දීමත් අවධාරණය වේ.

පැව්ලෝගේ සම්භාව්‍ය ආරෝපන න්‍යාය මගින්ද චර්යාවාදය තවදුරටත් තහවුරු කරයි. එහිදී මධ්‍යස්ථ උත්තේජනයන් සඳහා උගත් ප්‍රතිචාරයන් මගින් නව චර්යාවන් හෙවත් ඉගෙනුම් ඇතිවේ.

ස්කිනර්ගේ ප්‍රකාරක ආරෝපන න්‍යාය මඟින් චර්යාවාදී ඉගෙනීම තවදුරටත් තහවුරු වේ. ඔහු පෙන්වා දෙන ලද්දේ කිසියම් චර්යාවක් සඳහා ලබාදෙන වාසිදයක (ත්‍යාග) ප්‍රතිඵල මඟින් එම චර්යාව තහවුරු කර වැඩිදියුණු කළ හැකි බවත් වැරදි ප්‍රතිචාර සඳහා අවාසිදයක (දඬුවම්) ප්‍රතිඵල ලබාදීමෙන් එම චර්යාවන් දුරස් කළ හැකි බවත්ය. වර්තමාන අධ්‍යාපනයේදී මෙම අදහස භාවිතයට ගනියි. සිසුන් අභ්‍යාස සඳහා නිවැරදි බව දැක්වීම, ප්‍රසංසා කිරීම, තරු සලකුණු ලබාදීම, වසර අවසානයේ ඇගයීම්, සහතික ලබාදීම මීට නිදසුන්ය.

මනෝ විශ්ලේෂණවාදී ප්‍රවේශය සිග්මන් ෆ්‍රොයිඩ් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ අතර එය අධ්‍යාපනය කෙරෙහි දැඩි බලපෑමක් ඇති කිරීමට සමත් විය. මනසේ ව්‍යුහ විස්තර කරන සිග්මන් ෆ්‍රොයිඩ් එය දළ සිත (Id) පහන් සිත (Ego) හා සුපහන් සිත (Suerego) වශයෙන් කොටස් තුනක් දක්වයි.[10]

පුද්ගලයාගේ දිවිපැවැත්ම සඳහා කාංසාව (Anxiety) හා ඉච්ඡාභංගත්වය (Frustration) වැනි අහිතකර තත්ත්වයන් ඇතිවන්නේ සමාජයේ අයහපත් බලපෑම් හේතුවෙනි. මේ නිසා නියුරෝෂීය (Neurotic) පෞරුෂය ඇතිවේ. ඒ නිසා මනා පෞරුෂයක් ඇතිවීම අධ්‍යාපනය කෙරෙහිද බලපායි. ඒ සඳහා දරුවාට කුඩාකල සිටම ආදරය, කරුණාව, ප්‍රශංසාව, ආරක්ෂාව හා කැමබීම ආදිය දෙමාපියන්ගෙන් හා නෑදෑයින්ගෙන් අසල් වැසියන්ගෙන් ලැබේ නම් ඔවුහු යහපත්ව වැඩෙති.[11]

අධ්‍යාපනයේ එක් අංශයක් වන්නේ පෞරුෂ සංවර්ධනයයි. ඒ නිසා අධ්‍යාපන සංකල්පය පාසලින්ම ආරම්භ වන්නක් නොවේ. දරුවකුගේ කුඩාකල පවතින පරිසරයද ඒ සඳහා බලපායි. ඒ අනුව බිළිඳු අවධියේ සිටම දරුවාගේ අවශ්‍යතා ඉටුවීම හෝ ඉටු නොවීම ඔහුගේ පෞරුෂ සංවර්ධනයට බලපායි. දරුවා කුඩාකල හඬන්නේ මව ගෙන්වා ගැනීම හෝ කුසගින්න නිසා විය හැකිය. එම අවශ්‍යතා ඉටු නොවේ නම් හීන පෞරුෂ ඇති වේ. එය අධ්‍යාපන පරමාර්ථ ඉටුකර ගැනීමට බාධාවකි. ඒ අනුව පැහැදිලි වන්නේ අධ්‍යාපන සංකල්ප තහවුරු කිරීමට තම නිවසේ පරිසරයෙන් මහත් පිටුබලයක් ලැබෙන බවයි.

අධ්‍යාපනය සම්බන්ධයෙන් ගෙස්ටෝල්ට් (Gestalt) වාදය ද වැදගත් වේ. එයින් ඉදිරිපත් කරන අදහස වන්නේ මනස සංවිධානාත්මකව ක්‍රියාත්මක වන බවයි. මිනිස් චින්තනය සමස්තයක් ලෙස එහිදී විග්‍රහ කරයි.[12]

ප්‍රතිවේදය ආශ්‍රිතව මිනිසාගේ ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය, ගැටලු විසඳීම සිදුවන බව මෙම මනෝවිද්‍යා ගුරුකුලයේ අදහසයි. ඒ අනුව යමෙක් අධ්‍යයනය කරන්නේ සමස්තය පිළිබඳ අවධානය යොමුකර බව ඔවුන්ගේ අදහසයි. ඉගෙනුම සම්බන්ධයෙන් කොෆ්කා (koffka) විසින් කරුණු හතරකින් ඉදිරිපත් කොට ඇත.

1. ස්වරූපතා නියමය
2. ආසන්නතා නියමය
3. සංවෘත නියමය.
4. යහපත් අවිච්ඡින්නතා නියමය.

ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියේ දී සමරූපතා නියමය භාවිතයට ගැනීම සිදුවේ.

සාංදෘෂ්ටිකවාදී දර්ශනයේ කේන්ද්‍රිය සංකල්පය වන්නේ මිනිසාගේ පැවැත්ම සහ ඒ ආශ්‍රිත ගැටලු විග්‍රහ කිරීමයි. මානුෂවාදී මනෝවිද්‍යාවේ ශ්‍රේෂ්ඨතම මනෝවිද්‍යාඥයා ඒබ්‍රහම් මාස්ලෝය. ඔහු ස්වීය ත්ව සංකල්පය ඉදිරිපත් කළේය. එහි පරම නිෂ්ඨාව ආත්ම සාක්ෂාත් කරණයයි. එය ඔහු පුද්ගල අවශ්‍යතා ධූරාවලියක් ලෙස දක්වයි.

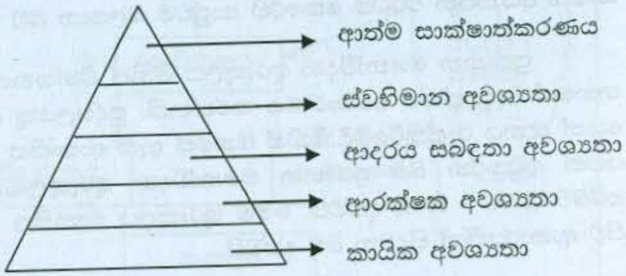

ඉහත අවශ්‍යතා එකකට එකක් සම්බන්ධ වන අතර ඒවා ඉටුකර ගැනීමට පෙලඹවීමෙන් පුද්ගලයාගේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය ඇති කරගත හැකිය. එය ස්වයං අධ්‍යාපනය ගොඩනැගීම සඳහා වර්තමානයට ඉතා කාලෝචිත මනෝවිද්‍යාත්මක සංකල්පයක් ලෙස දැක්විය හැකිය.

සමාජ ඉගෙනුම්වාදයට අනුව සෑම ඉගෙනුමක්ම සමාජ සම්බන්ධතා මඟින් ගොඩනැගෙයි.[13] මෙම ගුරුකුලය මිනිස් චර්යාව කෙරෙහි බාහිර පරිසරයේ බලපෑම මෙන්ම මිනිස් ප්‍රජානනයේ බල පෑම ද පිළිගත්තේය. ඇල්බට් බැන්දුරාට අනුව සමාජ අනුකරණ ආශ්‍රයෙන් ඉගෙනගැනීම ප්‍රාථමික භෞතික කණ්ඩායම්වල මෙන්ම නූතන මිනිසාගේ ලක්ෂණයක් බව දක්වයි. එම අනුකරණය වර්තමාන ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේදයන් සඳහා යොදගත හැකිය. උදහරණ ලෙස නාට්‍ය රංගනයක අවස්ථා ගත හැකිය.

ඉහත කරුණු දෙස විමසිලිමත්ව බැලීමේදී අධ්‍යාපනය සඳහා අවශ්‍ය මූලික සාධක එහි අඩංගු බව පැහැදිලිය. විශ්වාසය ගොඩනැගීම, ස්වතන්ත්‍රතාව, බාහිර පරිසර අත්දැකීම්, අධ්‍යාපනය සඳහා අවශ්‍ය උද්යෝගීමත් භාවය, තම අනන්‍යතාව හා නියමිත භූමිකා නිවැරදි තෝරාගැනීම, සමාජානුයෝජනය, මහත්මා ස්වභාවය තුළින් ගොඩනැගෙන සමාජශීලීභාවය හා ජීවිතයේ අවසාන කාලයේ තම ජීවිතය දෙස බලා තෘප්තිමත් භාවයට පත්වීම යන සියලු සාධක අධ්‍යාපනයේදී ඉතා වැදගත් සංකල්ප වේ. අධ්‍යාපනයෙන්ද බලාපොරොත්තු වන්නේ ධනාත්මක ලෙස ඉහත සාධක වර්ධනය කිරීමෙන් පුද්ගල පෞරුෂය වර්ධනය කිරීමයි. ඒ අනුව ඉහත මනෝවිද්‍යාත්මක සාධක අධ්‍යාපන වර්ධය කෙරෙහි සෘජුවම බලපාන බව පැහැදිලිය.

ප්‍රජානන මනෝවිද්‍යා ගුරුකුලය මිනිස් චින්තනය හෙවත් ප්‍රජනනයේ වැදගත්කම අවධාරණය කරන්නකි. පුද්ගලයකු බාහිර ලෝකයෙන් ඥානය රැස්කිරීමේදී මිනිස් මනසේ ඇති ආකෘතිය වැදගත් කාර්යයක් ඉටුකරන බව ප්‍රජානන මනෝවිද්‍යා ගුරුකුලයේ ජේ. එන්. හර්බට් (1776 - 1841) දක්වයි. මෙම ගුරුකුලය මානසික ක්‍රියාකාරකම් සිව් ආකාරයකින් සිදුවන බව දක්වයි.

1. උපාර්ජනය - acquiring
2. සන්තතිය - proceing
3. සන්නිධිය - storing
4. තොරතුරු ප්‍රතිනිරවද්‍යතාව - retrieving information.[14]

මෙමගින් චර්යාවාදයට වඩා යම්කිසි ඉදිරි පියවරක් දැකිය හැකිය. මනසේ සිදුවන සංජානනමය ක්‍රියාවලියක් අනුසාරයෙන් යමක් හඳුනා ගැනීම, මතකයේ රඳවා ගැනීම, හා අවබෝධ කරගැනීම යනාදී දේ සිදුවන බව මෙම ගුරුකුලයේ අදහසයි.

සංකල්ප සාධනය පහත සඳහන් ආකාරයට සිදුවන බව සිතියමක් මඟින් මෙසේ දැක්වේ.

සංකල්ප සාධනය පිළිබඳ ක්‍රියාවලිය[15]

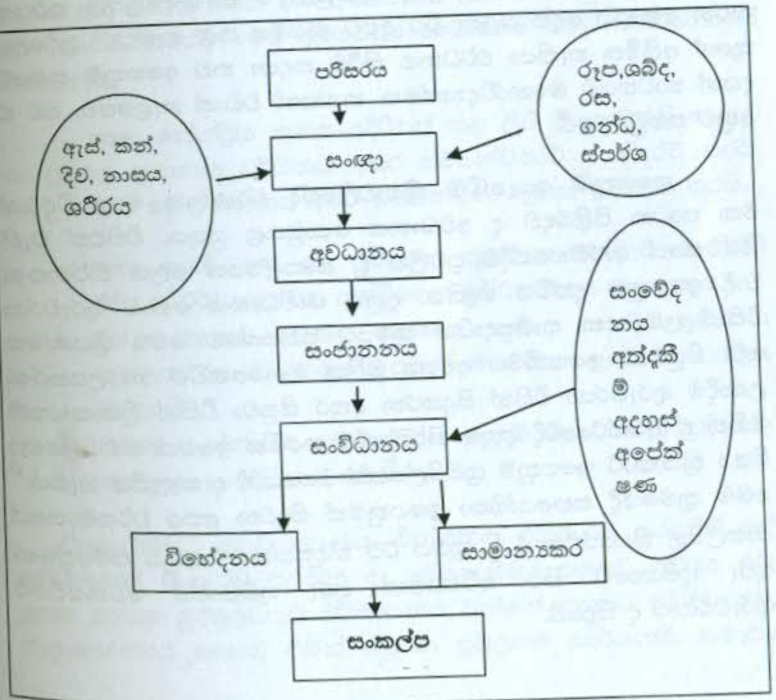

ඉහත සටහන අනුව සංකල්ප සාධනය පරිසර සාධකයන්හි බලපෑම මත මනසේ සිදුවන දීර්ඝ ක්‍රියාවලියක් බව ඉතා පැහැදිලිය. එය ගුරු සිසු දෙපාර්ශ්වයටම ඉතා වැදගත්ය. සාර්ථක ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියක් සිදුවීමට ගුරු භූමිකාවද වෙනසකට පත්විය යුතුය. පැරණි ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේදයන් ද වෙනස් විය යුතුය. වර්තමානය දක්වා ගුරු භූමිකාවේ වෙනස්වීම අදියර තුනක් යටතේ දක්වේ. සම්ප්‍රෙෂණය (Transmision), ගනුදෙනුව (Transaction), හා පරිණාමනය (Transformation) යනු ඒ භූමිකා තුනයි.[16]

බොහෝවිට වර්තමාන බුද්ධි පරිමාණවලට ඇතුළත් වන්නේ ගණිතමය හා සංඛ්‍යා ඥානය, විද්‍යාත්මක චින්තනය, තර්කනය, භාෂාමය හැකියාව වැනි අංශ කිහිපයකි. එසේ වුව ද මනුෂ්‍යයා සතු මේ හා සමාන හෝ මීටත් වඩා සංකීර්ණ වූ මානසික හැකියා තව කොතෙකුත් පැවතිය හැකි බව මිනිසුන් ඒ ඒ ක්ෂේත්‍රවල කටයුතු කරන අකාරය දෙස බලන විට අපට නිගමය කළ හැකිය.[17] පුද්ගලයකුගේ අසීමිත හැකියා වර්ධනය කිරීම සඳහා නව ඉගෙනුම් ක්‍රමවේදයන් භාවිතයට මනෝවිද්‍යාත්මක න්‍යායන් වඩාත් ගැළපෙන බව ඒ අනුව තහවුරු වේ.

ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියේදී වර්තමාන මනෝවිද්‍යාත්මක සාධක පිළිබඳව ද අවධානය යොමුකළ යුතුය. විසිඑක් වැනි සියවසයේ ආරම්භයේදීම ප්‍රචලිත වූ සංකල්පයක් ලෙස නිර්මාපණවාදී ඉගෙනුම දක්විය හැකිය. දැනුම සංවිධානය කොට ගුරුවරයා විසින් ලබාදෙන සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමයට ප්‍රතිපක්ෂව මෙය ක්‍රියාත්මක වේ. සිසුවාට ඉගෙනීමට අවශ්‍ය මූලික මඟපෙන්වීම හා උපකරණ ලබාදීම ගුරුවරයා විසින් සිදුකරන අතර සිසුවා විසින් ක්‍රියාකාරකම් මගින් ඒ අවස්ථාවේදී දැනුම නිර්මාණය කරමින් ඉගෙන ගනියි. මෙය ශිෂ්‍ය ක්‍රියාකාරී ඉගෙනුම් ක්‍රමශිල්පයක් වශයෙන් ද සැලකිය හැකිය.[18] මෙම ක්‍රමයේදී සහයෝගීතා ඉගෙනුමක් සිදුවන අතර වර්තමානයේ පාසල්වල ක්‍රියාත්මක 5 E ක්‍රමය ඊට නිදසුන්ය. ඒ අනුව සම්ප්‍රේෂණ ගුරු භූමිකාවේ සිට පරිණාමන ගුරු භූමිකාවට වෙනස්වීමට ගුරුවරයාට ද සිදුවේ.

ජීව පරිසර විද්‍යාත්මක න්‍යාය යූරි බ්‍රොන්ෆෙන්බ්‍රෙනර් විසින් එළි දක්වන ලදී. ඒ අනුව ළමා සංවර්ධනය සමාජීය පද්ධති පරිසර සාධක මත සිදුවේ. අධ්‍යාපනයේදී සලකා බැලිය යුතු සාධක 5ක් ඇත.

I. මයික්‍රෝ ක්ෂුද්‍ර පද්ධති - (Micro system)
II. මෙසෝ මධ්‍යම පද්ධති - (Meso system)
III. එක්සෝ බාහිර පද්ධති - (Exo system)
IV. මැක්රෝ මහා පද්ධති - (Macro system)
V. කෝනෝ ඓතිහාසික පද්ධති - (Chono system)[19]

මෙම පද්ධති මගින් ළමයා තමා සමීපයේ සිට මහා පද්ධතිය හා අධ්‍යාපනයේ ඓතිහාසික වර්ධනය දක්වා අවබෝධයක් ලබාගනියි. පාසලේ අධ්‍යාපනය ලබන දරුවා පවුල, පාසල, ජන සමාජය, සංස්කෘතිය ආදී සාධක මගින් තම අධ්‍යපනික අවබෝධය පුළුල් කරගනියි. ළමා සංවර්ධනයේදී මෙය අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් බවට වර්තමානයේ පත්ව ඇත.

භාෂා කේන්ද්‍රික න්‍යාය ඉදිරිපත් කළ ලිව් විගොට්ස්කි භාෂාව හා පුද්ගල ප්‍රජානන වර්ධනය අතර සම්බන්ධතාව හෙළිදරව් කරයි. එහිදී භාෂාව හා ප්‍රජානනය අතර සම්බන්ධතා තුනක් ඉදිරිපත් කරයි.

1. ළමා සංවර්ධනය හා ප්‍රජානන කුසලතා තේරුම් ගැනීමට එවා සංවර්ධනාත්මක දෘෂ්ටියෙන් අර්ථකථනය කළ යුතුය.
2. වාචික භාෂාව ශ්‍රවණය, කථනය, සංවාද යනාදීය ප්‍රජානන කුසලතා සංවර්ධනයේදී ප්‍රබල මානසික උපකරණ ලෙස බලපායි.
3. සමාජ සංස්කෘතික සම්බන්ධතා පදනම් කොටගෙන ප්‍රජානන කුසලතා සංවර්ධනය වේ.[20]

විගොට්ස්කිට අනුව ඥාණය, චින්තනය, දැනුම හා අත්දැකීම් ආදී ළමයාගෙන් බැහැරව පවතින දෑ ලබාගැනීමට භාෂාව අවශ්‍ය වේ. ඉහත සාධක පුද්ගලයකුට චරිතායනය වන්නේ භාෂාව මගිනි. සමාජානුයෝජනය භාෂාව මගින් සිදුවන ප්‍රබලතම කාර්යයකි. සමාජීය

අන්තර්ක්‍රියා වැඩිවන විට ළමයා ඉක්මනින් හා පහසුවෙන් භාෂාව හා ඥානය දියුණුකරගන්නා බව ඔහු තවදුරටත් දක්වයි.

ඇමරිකානු මනෝවිද්‍යාඥ හොවාර්ඩ් ගාඩිනර් විසින් 1984 වසරේ දී ඉදිරිපත් කරන ලද බහුවිධ බුද්ධි න්‍යායෙන් ඉගෙනීම හා එහි විවිධ ඉසව් පිළිබඳව දක්වන අදහස වර්තමාන අධ්‍යාපනයට ඉතා වැදගත් වේ. අධ්‍යාපනයේදී ළමුන්ගේ විවිධ හැකියා ඇති බව ගුරුවරයා තේරුම්ගත යුතු බවත් එකිනෙකා දක්වන දක්ෂතාවල විවිධත්වය සඳහා ඔහුගේ විවිධ බුද්ධි ඉසව් බලපාන බවත් මෙම න්‍යාය මගින් ඉදිරිපත් කරයි. ඔහු විසින් එවැනි බුද්ධිමය ක්ෂේත්‍ර නමයක් ඉදිරිපත් කරයි[21].

I. වාචසික - භාෂාමය බුද්ධිය
II. සංගීත රිද්මයානුකූල බුද්ධිය
III. තාර්කික - ගණිතමය බුද්ධිය
IV. දෘෂ්‍ය - අවකාශමය බුද්ධිය
V. කායික - සංචලනමය බුද්ධිය
VI. පුද්ගල ඇතුළතාන්ත බුද්ධිය
VII. අන්තර්පුද්ගල බුද්ධිය
VIII. ස්වභාධර්ම බුද්ධිය
IX. උපරි පැවැත්ම පිළිබඳ බුද්ධිය.

උක්ත බුද්ධිමය සාධක එක් ඒක පුද්ගලයාගෙන් වෙනස් වන අතර එය හඳුනාගැනීම ගුරුවරුන්, දෙමාපියන් හා වැඩිහිටියන්ගේ කාර්යයකි. ඉන් අනතුරුව දරුවාගේ බද්ධිමය හැකියාව අනුව අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍ර තේරීම හා වෘත්තීය ක්ෂේත්‍ර වෙතට යොමුවීම ඒ ඒ පුද්ගලයාටත් රටකටත් සංවර්ධනයේදී ඉතා වැදගත් සාධකයක් වේ.

ඇල්බට් බාන්දුරාගේ සමාජ ඉගෙනුම් න්‍යාය මගින් ඉගෙනීම සමාජයෙන් සිදුවන බවත් එය අවස්ථාව හා එම අවස්ථාවේ අවධානය යොමුවන ප්‍රමාණය අනුව වෙනස් වන බවත් ඔහු දක්වයි. වැඩි අවධානයකින් යුතුව යම් අවස්ථාවකට මුහුණදීමේදී වැඩියෙන් මතකයේ රැඳෙන බව ඔහු දක්වයි. සමාජයේ සියලු පුද්ගලයින් ඉගෙනුම් ආකෘති ලෙස තවදුරටත් දක්වයි. ඒ අනුව සමාජයේ පුද්ගලයන් නිරීක්

ෂණය කර ඔවුන් අනුකරණයෙන් ඉගෙනීම සිදුවනබව මෙම න්‍යායේ පිළිගැනීමයි.

බල්ගේරියානු මනෝවිද්‍යාඥයකු වූ මහාචාර්ය ජෝර්ජී ලොශානෝ විසින් අධිවේගී ඉගෙනුම ඉදිරිපත් කළේය[22]. එහි මූලික අදහස වන්නේ සෑම සිසුවෙකුටම තමා සිතනවාට වඩා මෙන්ම තම ගුරුවරු දෙමාපියන් සිතනවාටත් වඩා ඉගෙනීම් හැකියාවක් පවතී. එම හැකියාව වෙතට ගෙනයාම අධිවේගී ඉගෙනුම වේ. මෙම ක්‍රමයෙන් සිදුවන්නේ තමාට ඉටුකර ගැනීමට ඇති අරමුණක් තම සිතට යෝජනා කර එය සාක්ෂාත් කරගැනීම දක්වා තම සිත මෙහෙයවීමේ ක්‍රියාලියකි.

ඉගෙනීම හා ඉගැන්වීම විවිධ මනෝවිද්‍යාත්මක දෘෂ්ටිකෝණ ඔස්සේ බැලිය යුතු සංකීර්ණ ක්‍රියාවලියකි. ඉහත සාධක පිළිබඳ අවබෝධය සාර්ථක ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියක් සඳහා ගුරු සිසු දෙපාර්ශවයටම වැදගත් වේ. ඒ අනුව ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය ගුරු සිසු දෙපාර්ශ්වයට ම තෘප්තිමත් ආකාරයට ඉටුකරගැනීම සඳහා ඉගෙනුම් ක්‍රියාකාරකකම් සඳහා බලපාන මනෝවිද්‍යාත්මක සාධක පිළිබඳ අධ්‍යයනය හා අවබෝධය ඉතා වැදගත් බව පැහැදිලිය. ඉගෙනීම පිළිබඳ මනෝවිද්‍යාත්මක සාධක පිළිබඳ අනවබෝධය අතෘප්තිකර ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් අත්දැකීම් සඳහා ගුරු සිසු දෙපාර්ශ්වයටම හේතු වන බව ද සිතිය යුතුය.

ආන්තික සටහන්.

[1] රෝලන්ඩ් අබේපාල, **අධ්‍යාපනයේ මනෝවිද්‍යාත්මක පදනම,** කොට්ටාවඃ සාර ප්‍රකාශන, 2010, පිටුව 13.

[2] දයා රෝහන අතුකෝරළ සහ හේළි නිමලා අතුකෝරළ, **අධ්‍යාපන මනෝවිද්‍යාව හා ගුරුවරයා,** පානදුරඃ ශික්ෂා මන්දිර ප්‍රකාශන, 2000, පිටුව 49.

[3] ඒ.බී. කොතලාවල, **දනුම බුද්ධධිය හා ප්‍රඥව**, වැල්ලම්පිටියඃ කර්තෘ ප්‍රකාශන, 2006, පිටුව 72.

[4] **එම**, පිටුව 89.

[5] පද්මසිරි ද සිල්වා, **මනෝවිද්‍යාවේ මූලිකාංග**, බත්තරමුල්ල: අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව, 1993, පිටුව 10.

[6] **එම**, පිටුව 100.

[7] **එම**, පිටුව 11.

[8] දයා එදිරිසිංහ, **මනොවිද්‍යාව ගුරුකුළ සහ මනෝවිද්‍යාඥයෝ**, මහරගම: වත්මා ප්‍රකාශකයෝ, 1998, පිටුව 36.

[9] **එම**, පිටුව 37.

[10] යූ.බී. රාමනායක, **මනෝවිද්‍යා පදනම**, නුගේගොඩ: සර්වෝදය විශ්ව ලේඛා, 2001, පිටුව 77.

[11] **එම**, පිටුව 83.

[12] එදිරිසිංහ, **එම,** 1998, පිටුව 51.

[13] **එම**, පිටුව 55

[14] **එම**, පිටුව 58.

[15] රෝලන්ඩ් අබේපාල, **ප්‍රජානන වර්ධනය**, කොට්ටාව: සාර ප්‍රකාශන, 2009, පිටුව 61.

[16] සරත් පෙරේරා, "ඉගෙනුම් හා ඉගැන්වීම පන්තිකාමරය් නිර්මාණවාදී පරිසරයක් ගොඩනැගීම පිළිබඳ මනෝවිද්‍යාත්මක අර්ථකතනයක්", **මනොවිද්‍යාව න්‍යාය හා භාවිතය**, සංස්. දයා එදිරිසිංහ, ගාමිණී හපුආරච්චි, දෙහිවල: වත්මා ප්‍රකාශකයෝ, 2010, පිටුව 135.

[17] රෝලන්ඩ් අබේපාල, **නව ඉගෙනුම් ප්‍රවණතා**, කොට්ටාව: සාර ප්‍රකාශකයෝ, 2006, පිටුව 31.

[18] අබේපාල, **එම**, 2010, පිටුව 209.

[19] **එම**, පිටුව 158.

[20] **එම**, පිටුව 298.

[21] **එම**, පිටුව 260.

[22] **එම**, පිටුව 221.